

decreased by 0.98%, in the experimental group - by 10.40%. High level indicators: in the control group the number of students increased by 1.97%, in the experimental group - by 21.77%.

Key words: *readiness, future teacher, natural sciences, safe living, high school students, pedagogical conditions, pedagogical experiment*

Стаття надійшла до редакції 30.07.2020 р.

УДК 37:001.895:331.101.1

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.25.223223>

СВІТЛАНА КУДЛЯК

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ (Україна)

ТЕОРЕТИКО- МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті розкриті особливості впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності вчителів в умовах сучасного закладу загальної середньої освіти . В умовах розбудови національної системи освіти України на сучасному етапі її розвитку важливого значення набуває діяльність керівника як професіонала, спроможного створити творче освітнє середовище в закладі освіти та навколо нього.

Визначені основні напрями та показники результативності впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в школі; експериментально підтверджена необхідність впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в закладі загальної середньої освіти, яка зумовлюється постійною увагою до підвищення професійної компетентності управлінської команди та педагогів засобами систематизації планової діяльності в системі підвищення кваліфікації, самоосвіти, організації методичної служби школи.

Ключові слова: планування, система планування організаційно-педагогічної діяльності, управлінська команда, заклад загальної середньої освіти, управління школою, педагогічна діяльність вчителів.

Усвідомлення інтегруючого характеру управлінської діяльності, приділення особливої уваги тій властивості управління, яка перетворює неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану і виробничу групу за допомогою класичних функцій управління як процесу, зумовлює виокремлення зачинної функції у системі управління закладу загальної середньої освіти - функції планування.

Реформи змін в освітянській галузі вносять корективи до традиційних форм планування освітнього процесу, які базуються на демократичних началах та гуманізації системи освіти. Особливою нішею серед наукових розвідок щодо інноваційних форм управлінської діяльності в закладі загальної середньої освіти є планування організаційно-педагогічної діяльності вчителів. Ця діяльність має бути плановою і прогнозованою на розвиток творчого потенціалу вчителів, які, в свою чергу, здійснюють організаційно-педагогічну діяльність у шкільному середовищі.

Планування буде лише тоді ефективним, коли всі складові будуть утворювати певну систему. Система планування роботи школи передбачає створення певного системного об'єкту (річного плану роботи школи) й перехід від нього до аналізу й планування складових (методичної роботи; роботи учнівських організацій та батьківських колективів; виховної роботи; зміцнення навчально - матеріальної бази; розподіл обов'язків між членами адміністрації; планування роботи кожним учителем, класним керівником тощо). На практиці це означає, що, виходячи з перспективної теми, над розв'язанням якої працює педагогічний колектив, нормативних і директивних документів, враховуючи результати роботи за минулий навчальний рік, шкільне оточення, інтереси вчителів, учнів та їхніх батьків, розуміючи сутність кінцевої мети, управлінська команда складає річний план роботи школи, який повинен охоплювати всі ділянки шкільного життя.

Планування роботи школи має здійснюватися на основі таких підходів, як:

цілеспрямованість, науковість, комплексність, поєднання перспективного й щоденного планування, доцільність, врахування специфічних особливостей організаційно-педагогічної діяльності вчителів у даній школі.

З метою удосконалення системи планування організаційно-педагогічної діяльності в умовах сучасного закладу загальної середньої освіти у процесі дослідження ми вважали за доцільне позиціонувати теоретичні засади системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО, на їхній основі побудувати, теоретично обґрунтувати модель системи планування організаційно-педагогічної діяльності та експериментально перевірити результативність даної системи.

Теорія управління освітою та навчальними закладами розробляється останнім часом досить активно Г. Єльнікова, Л. Калініна, Л. Карамушка, М. Кириченко, Т. Кравчинська, В. Маслов, В. Олійник, О. Отич, В. Сидоренко, М. Скрипник, Т. Сорочан, З. Рябова, В. Пікельна, Г. Тимошко, Є. Хриков досліджують питання управління закладами освіти як соціальними системами та різні вектори розвитку менеджменту змін, що

відбуваються на початку ХХІ ст. Теоретичною основою даного дослідження є наукові праці В. Маслова, О. Зайченко, Л. Даниленко, Г. Єльнікової, В. Пікельної, В. Лазарева, Р. Шакурова, Т. Рябченюка та ін. Предметом дослідження в працях цих вчених є управління освітою, яке набуває системного характеру, що спрямовується на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язків та зведення їх в єдину теоретичну частину.

Цілеспрямований вплив на керовану систему для збереження і впорядкування її в межах заданих параметрів на основі закономірностей її розвитку та дії механізмів управління в закладах освіти висвітлювали у своїх дослідженнях М. Гриньова та О. Штепа (Гриньова, 2003, с. 25). Організаційно-педагогічну діяльність учасників освітнього процесу школи позиціонувала у своїх наукових здобутках В. Зверева (Зверева, 1997, с. 320).

Опановуючи теорії управління та положення педагогічного і наукового менеджменту, вітчизняні дослідники останніх десятиріч успішно вивчали загальні механізми планування роботи навчальних закладів освіти, що дістало відображення у відповідних працях В. Андрущенко, О. Величка, В. Грубінко, О. Долженка, К. Корсака, В. Кременя, В. Маслова тощо.

Різновекторні підходи до планування роботи загальноосвітніх навчальних закладів ґрунтовно розглядалися у роботах Є. Березняка, Ю. Васильєва, Г. Горської, І. Жерносека, О. Зайченко, В. Караковського, В. Лазарева, Т. Макарової, О. Пастовенського, О. Томашевського, М. Тураша.

Проте слід зазначити, що ціла низка пов'язаних з цією проблемою питань поки що залишається невирішеною. Серед них і проблема системного планування організаційно-педагогічної діяльності вчителів.

Метою статті є розкриття особливостей удосконалення системи планування організаційно-педагогічної діяльності вчителів в умовах сучасного закладу загальної середньої освіти. Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено завдання:

- розкрити теоретичні основи удосконалення системи планування організаційно-педагогічної діяльності вчителів в умовах сучасного ЗЗСО; - схарактеризувати основні результати дослідження щодо упровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності вчителів;
- позиціонувати нетрадиційні форми роботи щодо удосконалення системи планування організаційно-педагогічної діяльності в умовах Нової української школи.

Ознайомившись із результатами наукових знахідок ми повністю розділяємо думку вітчизняного дослідника Л. Капченка, що, незважаючи на наукові розробки і існуючі технології, найрізноманітніші за призначенням і складністю в педагогіці моделювання безпосередньо в управлінській діяльності обмежується плануванням роботи, що має переважно змістовно-календарну основу (Капченко, 2010, 150 с.).

Моделювання управлінської діяльності органічно пов'язане з проблемою вдосконалення організаційної структури управління закладом освіти як соціально-педагогічною системою взагалі, так і окремими її підсистемами (до яких відноситься і організаційно-педагогічна діяльність). Як зазначає В. Пікельна, технологія моделювання управлінської діяльності потребує інтегративних знань з теорії цільового програмування, теорії систем моделювання, математичного моделювання, математичної логіки та ін. (Пікельна, 2002, С. 4–11). Отже, будь-яка система – може бути відтворена як модель.

Відповідно до завдання нашого дослідження, яке полягало в розробці системи планування організаційно-педагогічної діяльності (ОПД) в закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО), ми здійснили побудову моделі названої системи та організаційну структуру її управління. Розробка моделі системи організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО виконувалась послідовно:

- по-перше, було передбачено і проаналізовано різні варіанти моделей, з урахуванням напрямів у змісті ОПД та доцільності введення їх елементів у модель системи закладу освіти;
- по-друге, були виявлені прямі та зворотні зв'язки між підструктурними елементами системи ОПД;
- по-третє, була доведена необхідність співіснування традиційних та інноваційних форм організації організаційно-педагогічної діяльності і доцільність їх введення в модель процесу планування.

Однією із суттєвих рис моделі є наявність структури, яка реально відтворює характерні риси і зв'язки головних компонентів системи управління ЗЗСО на засадах планування організаційно - педагогічної діяльності. У даному випадку управління ЗЗСО ми розглядаємо як систему, оскільки дане поняття трактується нами як сукупність взаємопов'язаних і розміщених у належному порядку елементів певного цілісного утворення (Братівник, 2007).

У перекладі з латинської мови поняття «модель» означає міру, зразок, примірник чого-небудь вченими, у дослідженнях вона визначається, як дієвий інструмент для конструювання майбутніх ситуацій, знаходження альтернатив у розвитку навчального закладу з урахуванням основи – зв'язку між освітою та організацією (Гончаренко, 1997, 376 с.).

Модель системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО представлена відповідними компонентами: мотиваційно-цільовий компонент (проектний) вибирає усе розмаїття мети, цілей та завдань планування організаційно-педагогічної діяльності закладу освіти;

методологічно-змістовий компонент моделі відображає сутність кожної складової, мети та завдання системи планування організаційно-педагогічної діяльності системи в цілому або її окремих векторів розвитку (планування організації освітнього процесу, планування розвитку професіоналізму педагогів, планування виховної роботи, планування кадрового забезпечення, планування роботи управлінської команди; технологічний компонент включає: організаційно-педагогічні умови забезпечення системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО, етапи впровадження системи планування ОПД в ЗЗСО, інноваційні технології системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО.

Серед визначених організаційно-педагогічних умов, ми виділяємо основними: соціально-прогностичні умови, педагогічні умови, психологічні умови, організаційні умови, кадрові умови, нормативно-правове забезпечення,

ергономічні й медичні умови, матеріально-фінансові умови, дотримання науковості, здатність до планування діяльності ЗЗСО.

Важливою умовою забезпечення системи успішного планування організаційно-педагогічної діяльності у ЗЗСО є координація виконання планових завдань керівником і його управлінською командою.

Результативний компонент моделі системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО передбачає як визначення діагностики експериментальної перевірки системи планування організаційно-педагогічної діяльності в умовах освітнього закладу так і критеріально-рівневого інструментарію перевірки її ефективності. Діагностика (з грец. *diagnosis* = *dia*+*gnosis* = «роз+пізнання») – загальна назва різних методів контролю, перевірки функціонування, прогнозування стану об'єктів або систем (Хриков, 2017, 237 с.).

Таким чином, система планування ОПД в освітньому закладі – це цілеспрямована, активна взаємодія керівника з іншими учасниками освітнього процесу з метою забезпечення координації зусиль щодо оптимального функціонування установи та переведення її на більш якісний рівень на засадах інноваційних технологій.

У процесі дослідження визначені етапи впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО.

I етап (інформаційно-аналітичний). Організація та проведення діагностики векторів розвитку системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО, моніторингу особистісного розвитку всіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, педагогів), теоретично-практичне оволодіння педагогічними працівниками комплексом діагностичних методик, організація та проведення системно-кореляційного аналізу розвитку особистості учнів, визначення конкретних проблем та потенційних можливостей розвитку особистості учнів, класних колективів.

II етап (прогностично-моделюючий). Теоретико-практичне оволодіння педагогічними працівниками закладу освіти технологією конструювання тактичних завдань особистісного розвитку конкурентноспроможного випускника, прогнозування розвитку системи планування ОПД в ЗЗСО.

III етап (організаційно-регулятивний). Теоретико-практичне оволодіння педагогами закладу освіти технологією програмування та моделювання сюжетної лінії освітніх проектів. Створення освітніх програм, визначення їх ефективності, моделювання планової діяльності закладу освіти на засадах удосконалення векторів розвитку системи планування ОПД в ЗЗСО.

IV етап (контрольно-аналітичний). Оволодіння педагогами технологією проектування особистісно-орієнтованого змісту у планах розвитку закладу освіти та прогнозуванні особистої професійної кар'єри на основі відповідного моніторингу. Створення системно-комплексних планів роботи різних видів діяльності у ЗЗСО на засадах контрольно-аналітичної діяльності.

V етап (корегуючий). Удосконалення системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО на основі технології проектування особистісно-розвивального змісту. Упровадження в освітній процес школи системи оцінки ефективності та результативності роботи управлінської команди та педагогічного колективу.

Актуальність впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО зумовлюється необхідністю постійної уваги до підвищення професійної компетентності управлінської команди та педагогів засобами систематизації планової діяльності в системі підвищення кваліфікації, самоосвіти, організації методичної служби школи.

Для реалізації поставленої мети і вирішення завдань було використано комплекс теоретичних методів: аналіз управлінської, психолого-педагогічної літератури, результатів наукових розвідок, статей та дисертаційних досліджень, у яких висвітлені проблеми менеджменту освіти в закладах загальної середньої освіти. *З урахуванням особливостей процесу управління ЗЗСО методи планування ОПД можна об'єднати в три групи: організаційно-розпорядчі; психолого-педагогічні; методи економічного стимулювання, методи суспільного впливу.*

У процесі дослідження ми усвідомили, що впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО є новим напрямом в сучасному менеджменті і виник у відповідь на зміни в управлінській ситуації щодо розвитку освіти.

Проаналізувавши досвід науковців з даної проблематики, нами було виокремлено систему критеріїв ефективності системи планування організаційно-педагогічної діяльності ЗЗСО. Ці критерії розроблені відповідно до змісту управління інноваційним розвитком освітнього закладу, вивченого за рахунок аналізу теоретичних джерел та вивчення досвіду роботи окремих ЗЗСО в управлінні інноваційним розвитком. Пріоритетними критеріями ефективності системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО визначені: почуття новизни (перспективність планування ОПД); критичне мислення (варіативність вибору змісту і засобів планування); здатність до перетворення об'єкта ОПД (адаптивність системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО до вимог соціуму).

На основі схарактеризованих критеріїв визначено три рівні готовності до планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО: низький, середній та високий. З огляду на зміст дослідження вони можуть називатись: репродуктивний (низький); продуктивний (середній), творчий (високий).

Відтак результативні критерії надали можливість отримати інформацію щодо досягнень у професійній діяльності педагогів ЗЗСО, оцінити глибину знань та визначити рівень готовності до впровадження системи планування ОПД в ЗЗСО. Система планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО буде ефективною за умови відповідності критеріям та рівням готовності до планування розвитку ЗЗСО і орієнтує усіх учасників освітнього процесу на формування конкурентноспроможного здобувача освітніх послуг.

На констатувальному етапі дослідження було застосовано діагностичну методичку, яка включала оцінювання стану планування організаційно-педагогічної діяльності як функціональної проблеми і складової технології управління ЗЗСО експертами та керівниками закладів освіти у процесі самооцінювання стану планування ОПД в

ЗЗСО. Для вирішення визначених завдань на констатувальному етапі передбачено вибір експериментальних і контрольних груп з наближеними якісними і кількісними характеристиками ЗЗСО.

Формувальний етап дослідно-експериментальної роботи передбачав: теоретичне обґрунтування та визначення концептуальних підходів до моделювання системи планування організаційно-педагогічної діяльності ЗЗСО; здійснення характеристики складових та основних векторів розвитку системи планування організаційно-педагогічної діяльності у ЗЗСО; визначення та обґрунтування організаційно-педагогічних умов забезпечення системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО; розроблення моделі упровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО, яка об'єднує відповідні компоненти (мотиваційно-цільовий, організаційно-змістовий, технологічний, результативний). Діагностика дослідження включала: визначення критеріїв та показників оцінювання результативності моделі; створення дієвого механізму для впровадження представленої моделі у практичну діяльність експериментальних ЗЗСО; підбір діагностичного інструментарію для виявлення рівня ефективності системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО і отримання вихідних даних щодо реального стану її розвитку; якісну та кількісну обробку отриманих після впровадження моделі даних щодо ефективності системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО.

Відповідно до програми дослідження нами було сформульовано його цілі та завдання, визначено зміст і проаналізовано отримані результати. Індикатором для вимірювання ефективності розробленої системи став рівень взаємопов'язаних та взаємозумовлених векторів планування організаційно-педагогічної діяльності ЗЗСО, що діагностувалися нами до та після впровадження моделі в практику освітньої діяльності системи ЗЗСО.

Формувальний етап педагогічного експерименту дозволив нам на основі проведеного аналізу розробити та апробувати модель упровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО з використанням відповідних методичних рекомендацій. Тобто йдеться про активне втручання в даний процес та побудову його, виходячи із заданих нами параметрів. Тому нами визначено певну технологію та інструментарій впровадження цієї моделі в діяльність закладів освіти.

Метою контрольного етапу було оцінювання ефективності та результативності упровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності ЗЗСО. На завершальному етапі експерименту здійснювалась оцінка якості надання освітніх послуг закладом освіти, що забезпечує результативність системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО. Використовувалась також комплексна діагностика для вимірювання та оцінки рівнів якості надання освітніх послуг у ЗЗСО.

Ми використовували ці методи у визначенні пріоритетності та ступеня значущості векторів забезпечення системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО. Результати, отримані в ході застосування, заносилися у відповідну кваліметричну модель, за допомогою якої проводилася їх обробка та був визначений рівень ефективності системи планування ОПД.

Під час діагностування було використано опитування, спостереження, анкетування, тести, інтерв'ювання, бесіди для визначення знань щодо системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО.

Методи опитування щодо активності респондентів у плануванні організаційно-педагогічній діяльності в ЗЗСО дозволили виявити наступне: планують та відвідують заходи закладу освіти – 4,8 %; допомагають у розробці планування і проведенні заходів у школі – 3,0%; беруть участь в організації і плануванні діяльності закладу освіти – 3,7 %; входять до «творчого ядра» (є безпосередніми організаторами заходів в школі) – 3,8 % (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Активність педагогічного колективу щодо участі у організаційно-педагогічній діяльності в ЗЗСО

Отже, спостерігається недостатня активність (в середньому 15,3% по закладу освіти) педагогічного колективу у плануванні, організації та участі організаційно-педагогічній діяльності в ЗЗСО. Проте, значна кількість досліджуваних педагогів і керівників (65%) усвідомлює недоліки у своїй діяльності, що свідчить про появу критичного ставлення до своєї діяльності і є ознакою необхідності розробки системи планування ОПД в ЗЗСО. Про останнє свідчить і наявність у деяких респондентів (42%) відповідних переживань з приводу своєї діяльності, бажання її виправити.

Під час проведення дослідження ми провели анкетування по визначенню рівня розвитку управлінської компетентності керівників ЗЗСО.

На питання «В яких видах діяльності ви відчуваєте найбільші складнощі?» розподіл відповідей був таким:

– у вирішенні фінансово- господарських питань – 30 % ;

- у складанні програми розвитку закладу та цільових проектів – 28%;
- у роботі по впровадженню передового педагогічного досвіду та досягнень психолого-педагогічної науки в практику ЗЗСО – 23% ;
- при вирішенні питань правового характеру – 21% ;
- у питаннях маркетингу освітніх послуг – 20% ;
- у проведенні об'єктивної атестації вчителів – 14% ;
- для систематизації та узагальненні методичних знахідок – 11% .

Складнощі керівники пов'язували з:

- відсутністю глибоких знань з питань управління, менеджменту, маркетингу – 15%
- відсутністю правової та фінансової підтримки – 13% ;
- специфікою типу закладу освіти – 22% .

На основі дослідження управлінської компетентності керівників ЗЗСО шляхом самооцінювання робимо висновок, що в більшості директорів сформоване чітке уявлення про структуру планування ОПД в ЗЗСО. Для розширення уявлення про чинники, які стимулюють саморозвиток педагогічного колективу ЗЗСО використано відповідну анкету . Показники результатів анкетування по виявленню чинників, що стимулюють саморозвиток педагогів ЗЗСО представлено табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Чинники, що стимулюють саморозвиток педагогічного колективу ЗЗСО

Чинники	більше «так»	і так, і ні	більше «ні»	«ні»
Методична робота	57,0%	27,0%	1,7%	14,3%
Навчання на курсах	61,0%	25,0%	1,5%	12,5%
Приклад, вплив колег	66,0%	27,0%	3,5%	3,5%
Вплив керівників	52,0%	19,0%	2,0%	27,0%
Організація праці у ЗЗСО	57,0%	28,0%	2,5%	12,5%
Увага до цієї проблеми керівників	59,0%	23,0%	2,0%	16,0%
Довіра	82,0%	11,0%	2,0%	5,0%
Новизна діяльності, умови роботи	64,0%	21,4%;	2,1%	12,5%
Самоосвіта	83,0%	9,0%	8,0%	0%
Інтерес до роботи	93,0%	5,0%	0%	2,0%
Зростаюча відповідальність	75,0%	18,0%	0%	7,0%
Можливість визнання у колективі	61,0%	27,0%	1,0%	11,0%

Графічно динаміка результатів анкетування із виявлення чинників, що стимулюють саморозвиток педагогічного колективу ЗЗСО зображена на рис. 3.7.

Як свідчить динаміка результатів анкетування із виявлення чинників, що стимулюють саморозвиток педагогічного колективу ЗЗСО, найбільш прийнятним чинником є інтерес до роботи (93%). Це дає впевненість у тому, що кількість педагогів, відданих своїй професійній діяльності не зменшується, а прогресує. Діагностика мотивації до самоосвіти у сучасних педагогів також сягає зразкового показника (83%). Дані діаграми відображають і ступінь довіри (делегування повноважень) педагогам, яке високо поціновується у педагогічних колективах (82%). Вони достатньо об'єктивно можуть оцінити свій рівень управлінської компетентності, з'ясувати причини проблем і невдач в їх управлінській діяльності, визначити шляхи подолання цих невдач, розв'язання існуючих проблем, напрямки підвищення свого управлінського рівня.

Отже, попередній управлінсько-педагогічний аналіз стану ЕГ ЗЗСО в цілому, їх управлінської системи і педагогічного колективу, зокрема, дозволив чіткіше визначити механізм впровадження розробленої нами моделі системи планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО, а також здійснювати її корекцію в ході експериментального впровадження.

У ході корекції планування і самих технологій управлінської діяльності в ЕГ ЗЗСО за результатами проведеної діагностики було звернено увагу на питання матеріального заохочення, оптимізацію робочої зайнятості співробітників, уважне відношення управлінської команди до професійних досягнень і успіхів у саморозвитку, самоосвіті й творчості педагогів.

Рис. 3.7. Динаміка результатів анкетування по виявленню чинників, що стимулюють саморозвиток педагогічного колективу ЗЗСО

Подальша діагностика підтвердила, що в ході експерименту стали покращуватися показники ефективності управління школою та якість освіти в цілому. Наприклад, повторне анкетування за методикою Т. Морозової (Морозова, 2001, С. 72.). «Оцінка задоволеності роботою» показало, що колектив в середньому задоволений основними результатами своєї праці, максимально задоволений роботою адміністрації, можливістю реалізувати свої здібності, будувати стосунки з керівниками (4,4 балів за 5-бальною шкалою); 81 % педагогів (на початку експерименту таких було лише 45 %) відмітили позитивні зрушення планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО у вирішенні питань комунікативної взаємодії керівника і педагогів. Динаміка рівнів задоволеності персоналу ЕГ і КГ ЗЗСО власною діяльністю у процесі експерименту (зміна процентного співвідношення співробітників, що позитивно оцінюють діяльність управлінської команди і характер змін, що проводяться в ЗЗСО) представлена на рис. 3.8.

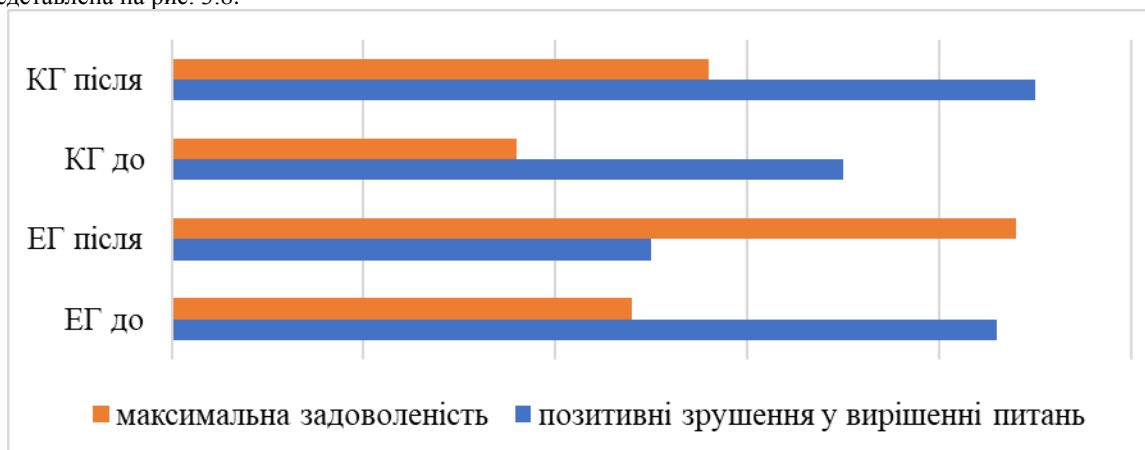

Рис. 3.8. Динаміка рівня задоволеності впроваджуваною системою планування організаційно-педагогічної діяльності в ЗЗСО

Отже, ці результати показують, що в ЗЗСО після впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності відбулося зростання задоволеності власною діяльністю у педагогів ЕГ значно вище в порівнянні з КГ, де ця система не впроваджувалась (на 36 % в ЕГ проти 14 % КГ).

Загальна оцінка діяльності ЗЗСО за кваліметричною моделлю якості надання освітніх послуг ЗЗСО на основі впровадження системи планування організаційно-педагогічної діяльності у всіх ЕГ ЗЗСО є вищою, ніж у КГ. В обрахунку середньої арифметичної оцінки в частках одиниці встановили, що в ЕГ вона становить 0,78, а в КГ – лише 0,572, що на 26% менше від ЕГ.

Посилення інноваційного потенціалу науково-методичного супроводу у процесі впровадження системи планування ОПД в ЗЗСО потребує нестандартної організації структури методичної роботи для забезпечення оптимального результату планових завдань.

У зв'язку з цим поширення набувають такі нетрадиційні форми:

Методичний фестиваль – багатопланова разова форма пропаганди ППД щодо упровадження педагогічних знахідок у систему планування ОПД в ЗЗСО.

Аукціон – форма творчого маркетингу певних ідей щодо удосконалення системи планування ОПД в ЗЗСО.

Методичний турнір – форма методичної роботи, яка спрямована на пошук, розвиток, підтримку нових ідей, шляхів вирішення актуальних проблем процесу планування ОПД в ЗЗСО.

Творчий звіт – форма методичної роботи, спрямована на пошук, підтримку, пропаганду ППД щодо планування діяльності педагогічного колективу з питань інноваційних технологій планування, організації освітньої та методичної роботи в закладах освіти.

Ярмарок педагогічних ідей – форма роботи, основним призначенням якої є громадський огляд та оцінка методичних здобутків.

Авторська школа, яка створюється при майстрах педагогічної праці.

Педагогічний КВК – активна форма забезпечення взаємодії педагогів у процесі реалізації планових завдань в різних умовах роботи.

Педагогічна олімпіада – ефективна форма захисту педагогами науково-методичних проблем планування ОПД, над вирішенням яких вони працювали впродовж останніх років.

Конкурс педагогічної майстерності – форма методичної роботи, спрямована на пошук, підтримку і пропаганду перспективного досвіду щодо планування власної діяльності педагогічних працівників.

Методична сесія – форма методичної роботи, яка забезпечує особистісно орієнтований підхід до навчання вчителів, спрямована на розвиток науково-методичного забезпечення системи планування ОПД в ЗЗСО.

Тренінг – ефективна форма опанування знаннями, інструмент для формування вмінь і навичок щодо розроблення різних видів планів.

Педагогічні ігри – активні форми вільного професійного самовияву педагогів, що реалізуються шляхом моделювання педагогічних ситуацій, наближених до реальних.

Впровадження вищезазначених форм дозволяє поглибити психолого-педагогічні та методичні знання, вдосконалити й підвищити професійну майстерність управлінської команди та педагогів, а також активізувати творчий потенціал кожного вчителя у процесі упровадження системи планування ОПД.

Результативність управлінських інновацій у системі планування ОПД ЗЗСО прямо пропорційна зацікавленості і участі усіх учасників освітнього процесу у формуванні позитивного іміджу школи. Позиція керівництва може як збільшити корисний ефект проведених змін, так і звести нанівець зусилля з впровадження нововведень. Керівний персонал ЗЗСО повинен бути достатньо компетентним, щоб розуміти і заохочувати необхідність застосування управлінських інновацій у процесі планування

Список використаних джерел

- Братівник Я. Г. Система технологій як об'єкт системного аналізу // Науковий вісник, 2007, вип. 17.2 URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/17_2/270_Bratiwnyk_17_2.pdf.
- Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
- Гриньова М., Штепа О. Модель менеджера освіти. Підр. Для директора., № 7-8, 2003. с.25.
- Зверева В. И. Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы. 2-е издание, перераб. и доп. – М. : Новая школа, 1997. 320 с.
- Капченко Л. М. Моделювання організаційно-педагогічної діяльності в системі управління професійно-технічними навчальними закладами : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Ун-т менедж. освіти АПН України. К., 2010. 150 с.
- Мельник В. К. Підвищення управлінської кваліфікації керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01/ Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. К., 2003. 18 с.
- Морозова Т. В. Диагностика успешности учителя: Сборник методических материалов для директоров и заместителей директоров школ. М. : Центр «Педагогический поиск», 2001. С. 72.
- Никифорова В. Г. Управление персоналом : навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене та доповнене. Одеса : Атлант, 2013. 275 с.
- Пікельна В. С. Нові технології навчання. Трудова та професійна підготовка молоді: проблеми та шляхи їх розв'язання : збірник наукових праць. Кривий Ріг : І.В.І., 2002. Вип. 4. С. 4–11.
- Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Х. : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.

References

- Brativnyk Y.G. Technology system as an object of system analysis URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/17_2/270_Bratiwnyk_17_2.pdf. (appeal date: 15.08.2018).
- Goncharenko S.V. Ukrainian pedagogical dictionary. Kyiv, Lubid' 1997. 376 p.
- Grinova M., Shtepa O. Model of education manager. Ed. For the director., №7-8, 2003., p.25.

- Yelnikova G.V., Zaichenko O.I., Maslov V.I. and others. Theoretical and methodical bases of modeling of professional competence of heads of educational institutions: monograph. K.; Chernivtsi: Books-XXI, 2010. 460 p. 4.
- Zvereva V.I. Organizational and pedagogical activity of the head of the school, 2nd edition, revised and supplemented. - M: New School, 1997 - 320 p.
- Kapchenko L.M. Modeling of organizational and pedagogical activity in the management system of vocational schools: dis. cand. ped. Sciences: 13.00.06 / University of Management. Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. K., 2010. 150 p.
- Morozova T.V. Diagnosis of teacher success: Collection of methodical materials for principals and deputy principals of schools. M.: Center "Pedagogical search", 2001. p. 72.
- Pikelna V.S. New learning technologies. Labor and professional training of young people: problems and ways to solve them: a collection of scientific papers. Kryvyi Rih: IVI, 2002. Issue. 4. pp. 4–11.
- Rozhnova T.E. Management of vocational school on the basis of innovative technologies: dis. ... Cand. ped. Sciences: 13.00.06 / SHEI "UMO" NAPS of Ukraine, K., 2012. 285 p.
- Khrykov E.M. Methodology of pedagogical research: monograph. H.: FOP Panov AM, 2017. 237 p.

KUDLYAK S.

Intern-Researcher of the State Educational Institution "University of Education Management" of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF MANAGEMENT SYSTEMS OF PLANNING OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

The article reveals the peculiarities of the introduction of the system of planning of organizational and pedagogical activity of teachers in the conditions of a modern institution of general secondary education. Particular importance in the management of school education is given to the selection and placement of teachers, planning their organizational and pedagogical activities, the transition of educational systems from the mode of operation to the mode of development. The article identifies the main directions and performance indicators of the implementation of the planning system of organizational and pedagogical activities in the school; experimentally confirmed the need to implement a system of planning organizational and pedagogical activities in general secondary education, which is due to constant attention to improving the professional competence of management team and teachers by means of systematization of planned activities in the system of training, self-education, methodical school service.

Key words: *planning, system of planning of organizational and pedagogical activity, management team, general secondary education institution, school management, pedagogical activity of teachers.*

Стаття надійшла до редакції 07.08.2020 р.

УДК 378.011.3-051:373.3

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.25.223224>

СВІТЛАНА КУПЧАК

ORCID: 0000-0002-3620-6620

Рівненський державний гуманітарний університет

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

У статті теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології. Розкрито сутність поняття «модель» та моделювання як методу наукового пізнання. Визначено основні складники (блоки) моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології (теоретико-концептуальний, змістовий, процесуально-діяльнісний, результативно-оцінювальний), детально розглянуто зміст кожного із них.

Ключові слова: професійна підготовка, проєктна технологія, модель, моделювання, блоки, компоненти, майбутні вчителі початкової школи

Постановка проблеми в загальному вигляді та вказівка на її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реалізація Концепції Нової української школи розпочалася з початкової ланки освіти. Саме в